

De muzikwetenschappelijke tijdschriften van de Utrechtse Letterenbibliotheek

JOOST VAN GEMERT

In de Letterenbibliotheek van de Universiteit Utrecht is een omvangrijke collectie tijdschriften aanwezig op het gebied van de muziek en de muzikwetenschap. Deze collectie is de vrucht van een zorgvuldig verzamelbeleid vanaf ca. 1930, toen in Utrecht de eerste Nederlandse hoogleraar in de muzikwetenschap werd benoemd. Zij getuigt van de gevarieerde en internationaal gerichte belangstelling van de Nederlandse musicologen.

De Nederlandse academische muzikwetenschap komt voort uit de Duits-Oostenrijkse humaniorabeoefening. Albert Smijers, die in 1930 in Utrecht als eerste Nederlandse hoogleraar in de muzikwetenschap werd benoemd, had gestudeerd en zijn doctorsgraad behaald in Wenen; zijn Amsterdamse collega Karel Philippus Bernet Kempers, die vanaf 1929 privaatdocent was aan de Universiteit van Amsterdam en daar in 1946 hoogleraar werd, was opgeleid en gepromoveerd in München. Smijers en Bernet Kempers waren opgeleid in het strenge bronnenonderzoek en trainden hun studenten in deze traditie. Een goed voorziene bibliotheek was daarbij onmisbaar. Het is met name de meesterleerling en opvolger van Smijers, Eduard Reeser (1908) gelukt om vanaf de jaren vijftig ruime budgettaire middelen te verwerven voor de Utrechtse muzikwetenschappelijke collectie. Reeser werd in 1947 tot 'bijzonder hoogleraar in de cultuurgeschiedenis der muziek' aan de Rijksuniversiteit te Utrecht benoemd. Hij volgde Smijers na diens overlijden in 1957 op als hoogleraar-directeur van het Utrechtse Instituut voor Muzikwetenschap en bleef dat tot 1973. In 1947 was Reeser al een bekende persoonlijkheid:

hij was voor de oorlog onder andere muzikredacteur van de Nieuwe Rotterdamsche Courant en na de bevrijding lid van de Eereraad voor Muziek en 'Regeeringsadviseur' voor de wederopbouw van het muziekleven.

Reeser heeft het blikveld van de Utrechtse muzikwetenschap zeer verbreed: zijn belangstelling strekte zich uit over veel meer gebieden dan het geval was bij zijn voorganger Albert Smijers, die een (overigens internationaal gewaardeerd) specialist was op het gebied van de muzikgeschiedenis tot 1600. Reeser hield zich vooral bezig met de muziek van de achttiende, negentiende en vroege twintigste eeuw, maar ook met de cultuurgeschiedenis in brede zin: zijn oratie 'De muziek in de gemeenschap der kunsten' uit 1947 is aan dit laatste thema gewijd. Reesers achtergrond als muzikcriticus en beleidsmaker zal daaraan zeker niet vreemd zijn. Hij verloochende hierbij de erfenis van zijn voorganger niet: een belangrijke publicatie van zijn hand uit 1936 is gewijd aan een specialistisch onderwerp uit de muzikgeschiedenis van de zestiende eeuw, en hij zorgde er als hoogleraar-directeur voor dat de door Smijers gecreëerde onderzoekstraditie tot grote bloei kon komen. De diversiteit van het huidige Utrechtse muzikwetenschappelijke onderzoek en onderwijs illustreert dat Reesers gevarieerde aanpak tot op heden vruchten draagt.

Reesers beleid met betrekking tot zijn instituutsbibliotheek (vanaf 1959 vooral vormgegeven door zijn medewerker dr. A.F.J. Annegarn) vloeide voort uit zijn ruime belangstelling en uit zijn respect voor zijn leermeester Smijers. Hij wist daarbij de aantrekkende welvaart te benutten en zoveel

fondsen te werven dat de bibliotheek ook werkelijk veelomvattend kon zijn. Er werden uitstekende collecties van bladmuziek, literatuur, tijdschriften, microfilms en geluidsdragers aangelegd op het gebied van de Westerse muziekgeschiedenis in brede zin. Onder Reesers opvolgers is dit collectievormingsbeleid gecontinueerd, ook nadat de collectie in 1988 werd opgenomen in de Letterenbibliotheek van de Universiteit Utrecht. De in 1987 opgerichte Eduard Reeser Stichting werft extra fondsen ten behoeve van de collectie muziekwetenschap, doet daarvan bijzondere aankopen en geeft deze in bruikleen aan de Letterenbibliotheek. Ik neem de collectie muziekwetenschappelijke tijdschriften van de Letterenbibliotheek hieronder wat nader onder de loep.

Voor de humaniora zijn, zoals bekend, naast de strikt 'wetenschappelijke' tijdschriften (dat wil zeggen: tijdschriften waarin uitsluitend of vrijwel uitsluitend verslag wordt gedaan van wetenschappelijk onderzoek) ook andere tijdschriften over kunst, literatuur, muziek, theater, film etc. van groot belang, omdat zij een geheel eigen bronnenwaarde bezitten. In deze tijdschriften zijn verslagen en opinies van tijdgenoten te lezen over artistieke ontwikkelingen, wordt nieuwe poëzie gepubliceerd en wordt geschreven over het actuele muziek-, theater- en filmleven. Voor de muzikale en theatrale kunsten geldt dit in bijzondere mate, omdat muziek en theater afhankelijk zijn van opvoeringen. Het muziekwetenschappelijke tijdschrift in strikte zin is overigens vrij jong: het vanaf 1882 verschijnende *Tijdschrift van de (Koninklijke) Vereniging voor Nederlandse Muziekgeschiedenis* stelde zich als een van de eersten bewust tot doel om een muziekwetenschappelijk tijdschrift te zijn. Be-roemde tijdschriften als het *Neue Zeitschrift für Musik* (begonnen in 1834 door de componist Robert Schumann) en de Engelse *Musical Times* (begonnen in 1844) vertonen tot op de dag van vandaag een gemengd karakter, waarin zowel het muzikleven als de muziekwetenschap een rol spelen. In Utrecht zijn zowel muziekwetenschappelijke vak-tijdschriften als algemeen georiënteerde tijdschriften over muziek ruim aanwezig: er

zijn in totaal ca. 650 tijdschriften op dit gebied. De Eduard Reeser Stichting heeft de aanschaf van bijzondere muziektijdschriften vanaf de achttiende eeuw tot heden (onder andere in de vorm van reprints en microfilms) tot een speerpunt gemaakt en levert een belangrijke bijdrage aan de instandhouding van dit collectie-onderdeel.

De muziekwetenschappelijke vak-tijdschriften zijn algemeen of gespecialiseerd van aard. Voorbeelden van algemene tijdschriften zijn de *Acta Musicologica*, het *Journal of the American Musicological Society*, het Duitse *Die Musikforschung*, *Notes*, de *Rivista italiana di musicologia*, het Spaanse *Anuario musical*, het Dansk musiktidskrift en het Belgisch *Tijdschrift voor Muziekwetenschap*. Zij fungeren vaak als het muziekwetenschappelijke forum van een bepaald land, zij het dat het prestige van sommige bladen (bijvoorbeeld het *Journal of the American Musicological Society*) zo groot is dat ook niet-landgenoten er graag in publiceren. Een tweede groep wordt gevormd door de bladen die min of meer op een onderwerp of een periode zijn gespecialiseerd: voorbeelden zijn de *Beiträge zur Gregorianik*, *Early Music*, *Musiktheorie*, de *Rivista internazionale di musica sacra*, *Contemporary Music Review* en *Popular music*. Deze tijdschriften zijn vaak prestigieus en recruterende hun auteurs op wereldwijde schaal. Er zijn ook grensgevallen, bijvoorbeeld het eerder genoemde *Tijdschrift van de Koninklijke Vereniging voor Nederlandse Muziekgeschiedenis*. Dit tijdschrift is het (meertalige) blad van de Nederlandse nationale muziekwetenschappelijke vereniging, maar geldt eveneens als internationaal gezaghebbend op bepaalde gespecialiseerde deelgebieden.

De Universiteit Utrecht mag zich, naast haar bezit aan muziekwetenschappelijke vak-tijdschriften, gelukkig prijzen met een grote collectie van algemene muziek-tijdschriften. Het betreft niet alleen tijdschriften waarin we de hartenklop van het huidige muzikleven kunnen voelen (bijvoorbeeld *Neue Zeitschrift für Musik*, *Musical Times*, *Het Orgel*, *Mens en Melodie*, *Oor, Opernwelt*, *Rassegna musicale Curci*) maar ook publicaties uit het verleden. Deze publicaties bieden een unieke gelegenheid tot het bestuderen van het muzikleven en de opvattingen over

CAECILIA.

ALGEMEEN MUZIKAAL TIJDSCHRIFT

VAN

NEDERLAND.

Buitenlandsche Correspondenten:

De HH. BECKER, BRENDL, DEHN, DROBISCH, GASSNER, KÜHMSTEDT, LOBE, PHILOKALES, PITSCH, RITTER, SCHILLING, ALOYS SCHMITT, WIEGAND en vele anderen.

Redacteur: Dr. F. C. KIST.

De **GRABOVEERDEN** zullen den *eersten* en *opzittenden* van iedere maand een sommeer (meestens één vel druck) van dit Tijdschrift ontvangen, en daaronboven jaarlijks Muzikale hylagen. *Verhandelingen, Biographien, Beoordeelingen, Binnenslandsche en Buitenlandsche Berigten, Feuilleton en mededeeling van nieuw uitgekomen Muzijkwerken, zullen dan inkrand van het Tijdschrift vintuuden.*

Men **ABONNEERT** zich bij elken welken Boek- en Muzijkhandelaar of eenen alle Postkantoren. *Prijs van het Abonnement:* Geh. jaar /8.00, franco per post /7.00 Haljaar. » 3.50, » » » 4.00 Met uitsondering van de gewone Correspondenten, zij de insending franco onder adres van de Uitgevers of van de Heeren Erven **STRAAT NA LINDEN**, Boekhandelaars te Amsterdam.

VERANDELIJGEN.

TOESTAND DER TOONKUNST IN NEDERLAND GEDURENDE DE EERSTE HELEF DER 19. EEUW.

Door Dr. F. C. Kist.

Zoo zijn wij dan wederom een nieuw tijdvak ingetreden, en liggen vijftig jaren als een halve eeuwkring achter ons. Hoe vele schokken ons vaderland gedurende dien tijd al te verduren had; hoe vele veranderingen hetzelve in staatsbestuur en wetgeving moest ondergaan, staat in de geschiedbladen geboekt. Hoe de toestand der Toonkunst in het algemeen in Nederland in het begin der 19. eeuw was en hoe die kunst zich heeft verheven tot dien top, waarop zij thans staat, sielbaar een belangrijk onderscepp, dat, benevens de voortzetting van de Geschiedenis der Muzik te Utrecht en andere niet onbelangrijke artikelen, wij ons in den zevenden jaargang der *Caecilia* ter behandeling hebben voorgesteld. Dat hier echter door ons genee eigenlijke geschiedenis der Muzik, eene vermelding van alles wat overal in Nederland voor de Toonkunst is verrigt, wordt bedoeld, zal een ieder gereedelijk betrouwen, die zulk een ruim veld en de beperkte plaats van dit Tijdschrift in aanmerking neemt. Wat in eenige groote steden met betrekking tot de Toonkunst voorviel en wat nut eenige instellingen hebben gesticht, zal vooral de gods zijn, dien wij bij de beschouwing van de algemeen tegevoemen hoefening der Toon- en Zangkunst en derzelver ontwikkeling zullen volgen. Trouwens alle takken der Toonkunst te gelijk of tot in geringe bijzonderheden gade

te slaan, kan dus ons voornemen niet zijn. Wij zullen enkele welligt voorlijgaan, enkele zelfs afzonderen en thans in dit eerste No. eene scheits leveren van

Het Volks-Zangonderwijs gedurende de eerste helft der 19. eeuw in ons vaderland.

Wilden wij nagaan wat weinige jaren vóór dese eeuw voor het Volksgezag gedaan is, dan zouden wij zien dat in het jaar 1792, vier jaren na het ontstaan der *Maatschappij tot Nut van 't Algemeen*, door haar eene eerste poging tot verbetering van ons Volksgezag, schoon op hoogst gebrekkige wijze, door de uitgave van eenen bundel *Folkliedjes* werd gedaan, waarna binnen weinige tijds een vierstal andere deze opvolgden en eenige daarvan tot zeven malen toe herdrukt werden, terwijl ieder jaar een aantal Zangstukjes van gelijke strekking en voor de min beschaafde volksklasse ingerigt, in den Almanak der genoemde Maatschappij het licht zagen. En volgen wij hare handelingen verder, dan ontdekken wij dat zij dat middel, tot haar doel aangewend, onvoldoende achtte; of is het u onbekend, dat zij eene verhandeling over het Nationaal Nederlandsch Gezag uitschreef, welke, nadat zij daarvoor den eereprijs aan Dr. van der Rosten te Rotterdam had toegekend, in 1802 het licht zag? Het was gelijk een schryver te regi tregt een nieuw blijk van hare steeds met zoo veel klem vastgehoudene overtuiging, dat, om op afloende wijze, in welke rigting dan ook, iets goeds te bewerken en *... te verkrijgen, het begin en ... te ontsteken overwas. De ... had men gevonden in den gebrekkigen, diep ...*

3 7
| TS > MM # 8

muziek uit vroeger tijden. De negentiende-eeuwse publicaties besteden vooral aandacht aan het eigen land of de eigen regio; dat ligt voor de hand, gezien de beperkte communicatiemogelijkheden. Maar er wordt ook over het buitenland bericht, en het interessante van die berichtgeving is dat we eruit kunnen afleiden hoe buitenlandse gebeurtenissen in het betreffende land werden beoordeeld.

Het is natuurlijk niet mogelijk om in dit artikel alle interessante muziektijdschriften uit de Utrechtse collectie te behandelen. Ik bespreek hieronder een paar representatieve voorbeelden.

Het Nederlandse muziektijdschrift bij uitstek van de negentiende en vroege twin-

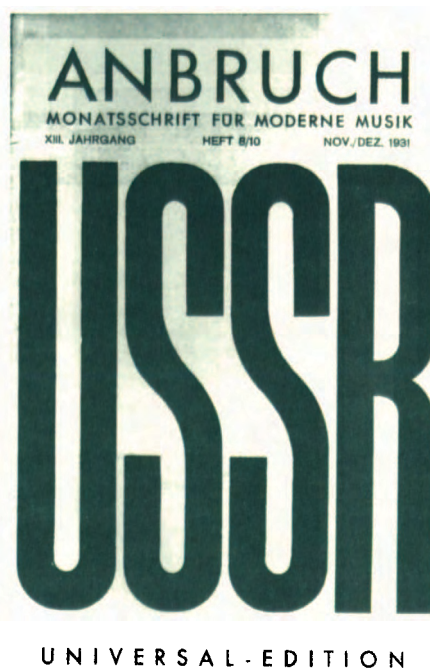
tigste eeuw is *Caecilia*, dat onder wisselende titels van 1844 tot en met 1944 verscheen en compleet in Utrecht aanwezig is. Dankzij dit blad kunnen we het Nederlandse muziekleven gedurende een hele eeuw buitengewoon goed volgen. *Caecilia* werd gesticht door de arts en amateurmusicus Florentius Cornelis Kist (1796-1863), die het blad redigeerde en voor een deel vulde tot aan zijn overlijden. De eerste jaargang, bestaande uit negen 'Nommers', was meteen zeer karakteristiek. Onder de 'Beoordeelingen' van recent verschenen composities uit binnen- en buitenland vinden we een positieve recensie van de Acht liederen op.9 van Johannes Verhulst, een wat minder positieve beoordeling van de Nocturne pour le piano No. 2 van Samuel de Lange sr. ('De geachte Componist heeft in

deze beknopte Compositie, het ware Aesthetische aan de thans heerschende Piano-figuren opgeofferd') en een uitgesproken negatieve beoordeling van de Vierstimmige Männergesänge van Franz Liszt: 'De harmoniën zijn barok, springen van den hak op den tak, de opvolgingen van akkoorden zijn zonder waar doel of beteekenis, en daarbij kunnen wij de ligging en stemvoering op verre na niet fraai noemen.'² De 'Verhandelingen' hebben betrekking op actuele of historische onderwerpen. Een voorbeeld van de eerste categorie is Kists beschouwing 'De uitvoering der symphonien tot slot van een concert', waarin hij ervoor pleit om symfonieën niet aan het begin maar aan het eind van een concert uit te voeren, '..... in plaats van met eene zoodanige het Concert te beginnen en met eene Ouverture, of, hetgeen allerverschrikkelijkst is; .... met eene Romance te eindigen', zoals in zijn tijd gebruikelijk was.³ Het korte artikel bevat ook nog andere interessante bijzonderheden over de toenmalige concertpraktijk. Op het historische vlak zijn er in het 'eerste Nummer' artikelen over een vermeend kapelmeester van keizer Karel V en over *De orgel-spelkunst en derzelve ontwikkeling gedurende drie eeuwen*. Dit laatste artikel is het begin van een reeks over dit thema door de Duitse organist August Gottfried Ritter (1811-1885), die, via zijn leraar Michael Gotthard Fischer en diens leermeester Johann Christian Kittel, rechtstreeks in verband kan worden gebracht met Johann Sebastian Bach. De stukken van Ritter zijn waarschijnlijk voor *Caecilia* vertaald en illustreren wellicht dat Kist ook belangrijke scribenten uit het buitenland tot medewerking wist te bewegen; wellicht, omdat het niet uitgesloten is dat Kist materiaal uit een bestaande publicatie van Ritter heeft bewerkt. De *Berigten* bevatten concertaankondigingen, mededelingen en dergelijke uit binnen- en buitenland. Er is niet alleen nieuws over grote plaatsen, maar ook over bijvoorbeeld een concert te Vianen op 15 november 1844 en een concert te Bolsward op 22 februari 1900.

Van 1933 tot 1938 was Eduard Reeser lid van de redactie. Het blad informeerde in die tijd volop over moderne muziek en het internationale muzikaleven. Reeser schreef in de

jaargang 1933-1934 onder andere over Franz Schreker, Frederick Delius, Willem Pijper, Egon Wellesz en Paul Hindemith. Ook wijdt hij artikelen aan de thema's 'Radio en Muziek' en 'Het Concertgebouw en de Radio.' In 1944 kwam aan de honderdjarige geschiedenis van *Caecilia* door de tijdsomstandigheden een einde.

In Wenen verscheen van 1919 tot 1928 het tijdschrift *Musikblätter des Anbruch*, *Halbmonatsschrift für Moderne Musik*, dat daarna tot 1937 als maandblad werd voortgezet onder de titel *Anbruch*. Ook in dit blad verschijnen besprekingen van nieuwe composities, wordt verslag gedaan van het muzikaleven en verschijnen opiniërende artikelen. Populariserende artikelen over historische onderwerpen zijn er nauwelijks: *Musikblätter des Anbruch* en *Anbruch* richtten zich op een publiek van 'Kenner und Liebhaber' dat specifiek gericht was op de vernieuwende muzikale ontwikkelingen. Er zijn uitvoerige bijdragen en themanummers over Arnold Schönberg, Franz Schreker, Béla Bartók en de moderne Franse en Italiaanse muziek, maar ook over nu vergeten componisten als Gerhard von Keussler (1874-1949) en Hermann Noetzel (1880-1951). Zeer frappant is een bespreking van een Schönbergconcert in Frankfurt am Main in 1920 door de Beethoven-kenner Paul Bekker, waarin deze stelt dat het werk van Schönberg eigenlijk de basis van het huidige kamermuziekbedrijf zou moeten vormen, '... denn Schönberg ist nach Brahms die bedeutsamste Erscheinung der Kammermusik, ... die Romantik überwindend, dem letzten Beethoven unmittelbar sich anschließend.'⁴ In april 1920 ziet naar aanleiding van het door Willem Mengelberg te Amsterdam georganiseerde Mahlerfeest een *Sonderheft Gustav Mahler* het licht, en in maart 1929 verschijnt een aflevering gewijd aan het thema *Leichte Musik*. Het dogmatische modernisme dat voortdurend uit *Musikblätter des Anbruch* en *Anbruch* opklinkt, drukt op deze aflevering een bijzonder zwaar stempel: in artikelen gewijd aan de thema's *Operette und Revue*, *Der Schlager*, *Filmmusik*, *Salonkapelle* en *Unterhaltung durch Rundfunk* wordt door onder andere Theodor Adorno (die vanaf 1930 ook in de redactie zat) en Ernst Bloch de vloer

aangeveegd met de muzikale behoeften van het wat minder ontwikkelde publiek. De gecombineerde dubbelaflevering van november en december 1931 is geheel gewijd aan de USSR. Er wordt ruim baan gegeven aan Sovjet-autoriteiten om de lof van het nieuwe proletarische muziekleven te zingen. Kritische noten worden niet gekraakt, maar redacteur Paul Stefan besluit zijn voorwoord met de opmerking 'Der Leser möge die kritische Haltung einnehmen, die ihm richtig scheint.' Het is begrijpelijk dat *Anbruch* na 1934 niet heel lang meer kon bestaan. Reeds in de aflevering van januari 1931, met het thema 'Politisierung', wordt op sombere toon verslag gedaan van actuele ontwikkelingen in Duitsland onder de titel 'Blick ins Dritte Reich.'

Een bijzonder karakter vertonen de tijdschriften *Der Tonwille* (Wenen, 1921-1924) en *Der Dreiklang* (Wenen, 1937-1938). Het tijdschrift *Der Tonwille. Flugblätter* (vanaf januari 1924: *Vierteljahresschrift zum Zeugnis unwandelbarer Gesetze der Tonkunst* werd geleid en vrijwel geheel volgeschreven door de invloedrijke Oostenrijkse muziektheoreticus Heinrich Schenker (1868-1935). Schenker was ervan overtuigd dat de tonaliteit, hoe verborgen soms ook, een wezenlijke rol

speelt in alle grote muziek. In *Der Tonwille* zijn vele analyses opgenomen waarin Schenker het meer of minder verborgen horizontale 'geraamte' van werken conform zijn opvattingen reconstrueert. Op zichzelf is dat natuurlijk interessant, maar er is meer: Schenker voegt aan zijn analyses raadgevingen omtrent de uitvoeringspraktijk toe, en hij werd geraadpleegd door grote interpreten als de dirigent Wilhelm Furtwängler. Het zeer muziektheoretische blad *Der Tonwille* werpt daardoor een onverwacht licht op de geschiedenis van de klinkende muziek. Het tijdschrift *Der Dreiklang, Monatsschrift für Musik* werd uitgegeven door Schenkers leerlingen Oswald Jonas en Felix Salzer om het gedachtegoed van de meester verder uit te dragen. Ook deze bladen was geen lang leven beschoren. Schenker kreeg onenigheid met zijn uitgever, Universal-Edition; Jonas en Salzer emigreerden naar de Verenigde Staten in respectievelijk 1938 en 1940.

Tot slot nog iets over het Italiaanse tijdschrift *Musica d'oggi* (Muziek van vandaag), dat tussen 1919 en 1942 verscheen bij de uitgeverij Ricordi (Milaan). De Letterenbibliotheek bezit het blad op microfilm. *Musica d'oggi* stelde zich blijkens het door 'De Directie' (*La Direzione*; wie daarachter schuil-

Anno 1.° Milano, Giugno 1919 Num. 1.

MUSICA D'OGGI

PASSEGNA INTERNAZIONALE BIBLIOGRAFICA E DI CRITICA
Pubblicazione Trimestrale della Casa G. RICORDI & C.

Un Numero: L. 0.50

Via Berchet 2 - MILANO

Abbonamento di saggio per 1919: L. 1.25

“MUSICA D'OGGI”, nasce con un programma semplice e modesto, ma, ci sembra, di una praticità e utilità non dubbie.

La nuova rassegna non è da considerarsi come una continuazione della vecchia e gloriosa “Gazzetta Musicale di Milano”, - nè delle più recenti riviste della Ditta Ricordi “Musica e Musicisti”, e “Ars et Labor”, - pubblicazioni sorte in tempi diversi e con obiettivi di altra natura: sia di cronaca o di critica o di polemica esclusivamente musicale, sia di letteratura e di arte in generale.

“MUSICA D'OGGI”, si propone - con l'anticipato consenso di musicisti insigni, di confratelli autorevoli, di istituti fra i più noti - di colmare una lacuna assai lamentata nel campo bibliografico-musicale, così come da parecchi si è già fatto, e con immediato e largo successo, nel campo bibliografico-letterario.

“MUSICA D'OGGI”, vuol offrire ai cultori ed agli amatori di musica le notizie le più esatte e diffuse intorno a ciò che si produce in Italia ed all'estero nell'ambito della musica, in modo da evitare a ciascuno ricerche e richieste dispendiose e di esito non sicuro.

È superfluo notare che l'attuazione di questo programma esclude a priori, da parte nostra, ogni criterio che esuli da una serena obiettività nel presentare ai lettori le notizie che attingeremo per loro a tutte le fonti. È necessario, dunque, che il fervore dell'opera nostra sia completato con l'assidua e cortese cooperazione dei nostri egregi Colleghi editori: epperò ci rivolgiamo ad essi con piena fede, perchè vogliano tenerci sempre al corrente delle loro pubblicazioni, le quali, nelle nostre pagine, verranno non solo regolarmente annunziate, ma, quando occorra, anche imparzialmente esaminate.

Faremo quanto è in noi perchè “MUSICA D'OGGI”, non riesca un arido e monotono bollettino editoriale. Le notizie puramente bibliografiche saranno alternate con quelle di cronaca musicale in genere, di critica, di curiosità e varietà; ma il tutto avrà un carattere informativo e sintetico. In ogni numero vi saranno poi degli articoli su argomenti di speciale interesse, dovuti a scrittori di provata competenza; e vi sarà pure una rubrica dedicata ai nostri lettori, nella quale risponderemo alle domande che essi ci potranno rivolgere, dando le desiderate informazioni e, al caso, suggerimenti e indicazioni opportune.

Imperfezioni e deficienze non mancheranno di certo in questo primo periodo della nostra attività. Ma quale cosa umana nasce perfetta? Ciò che vale è che non ci manchino nè la buona volontà di far bene, nè la fiducia dei nostri cooperatori e del nostro “pubblico”.

L'esperienza che acquisteremo man mano, e i saggi consigli altrui - dei quali sin d'ora ci dichiariamo grati - provvederanno al resto.

LA DIREZIONE.

gaat wordt niet duidelijk) ondertekende openingswoord ten doel om verslag te doen over het actuele muziekleven en informatie te verschaffen over nieuwe Italiaanse muziekgaven. In de verslaglegging ligt de nadruk natuurlijk op Italië, maar er is ook informatie over het buitenland. Elk deel bevat een bibliografisch overzicht van recent verschenen Italiaanse muziekgaven, waaraan soms besprekingen zijn toegevoegd: deze zijn niet alleen aan nieuwe composities gewijd maar ook aan andere bijzondere muziekpublicaties, bijvoorbeeld sonates van Beethoven in een uitgave verzorgd door de componist Alfredo Casella. Verder zijn er in de eerste jaargangen artikelen over onder andere het muziekonderwijs, de kwaliteit van de muziekkritiek en de noodzaak tot het creëren van een Italiaanse symfonische traditie die niet afhankelijk is van de Duitse muziek. Ook in andere landen, onder andere Nederland, is de overheersende muzikale invloed van Duitsland vaak aan de kaak gesteld .... Een bijzonder aspect van *Musica d'oggi* wordt gevormd door de uitvoerige citaten uit Italiaanse persrecensies (vooral van opera-uitvoeringen), onder de titel 'Echi della Stampa.' Dit maakt het blad tot een waardevolle bron voor materiaal dat thans op andere wijze moeilijk bereikbaar is. In latere jaren veranderde het blad enigszins van karakter: er verschenen meer artikelen over het grote Italiaanse muziekhistorische verleden, terwijl de aan het heden gewijde component in belang afnam. Men kan zich afvragen of dit met de

veranderde politieke situatie samenhangt. Maar ook in 1942 waren er nog steeds zeer uitvoerige citaten uit persrecensies, en dat maakt het blad tot een eerste klas informatiebron over het Italiaanse muziekleven in een roerige periode.

Ik hoop dat mijn beschrijvingen smaken naar meer. Eenieder is van harte welkom in de Utrechtse Letterenbibliotheek.

- 1 *Caecilia*, no. 1, 15 aug. 1844, 10.
- 2 *Caecilia*, no. 7, 15 nov. 1844, 63.
- 3 *Caecilia*, no. 1, 15 aug. 1844, 7.
- 4 *Mbl. d. A.*, 2. Jahrgang, Nummer 5, maart 1920, 195 l.

Letterenbibliotheek van de Universiteit Utrecht, Drift 27, 3512 BR Utrecht.

Openingstijden: maandag t/m donderdag 09.00 - 23.00 uur; vrijdag 09.00 - 17.00 uur; zaterdag 09.00 - 12.00 uur.

Openingstijden van de Uitleen- en informatiebalie (tel. 030-2536115): maandag t/m woensdag 09.00 - 17.00 uur; donderdag 09.00 - 20.30 uur; vrijdag 09.00 - 17.00 uur; zaterdag 09.00 - 12.00 uur.

<http://www.let.uu.nl/bibliotheek/>

•> JOOST VAN GEMERT is vakreferent voor muziekwetenschap en theater-, film- en televisiewetenschap van de Letterenbibliotheek van de Universiteit Utrecht.
Joost.vangemert@let.uu.nl / 030-2536346